

72137

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AFİŞTE SOYUT YAKLAŞIM

YÜKSEK LİSANS YAPITI

BİTİRME RAPORU

Meral YILDIRIM

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Tezin Entitüye Verildiği Tarih: 8 Haziran 1998

Tezin Savunulduğu Tarih: 24 Haziran 1988

Tez Danışmanı:

Öğr. Gör. Teoman SÜDOR

Diğer Jüri Üyeleri:

Öğr. Gör. Ahmet KESKİN

Öğr. Gör. Ferhan GÖZGÜ ÇELİK

HAZİRAN 1998

ÖNSÖZ

“Afişte soyut yaklaşım” adını taşıyan bu tez çalışması, soyut ve stilize edilmiş sembollerden oluşmuştur.

Amaç: Devlet Opera ve Balesi oyunlarının afiş tasarımıdır. İşlenen oyunlar Donkişot, Kral ve Ben, Salome, Kuğu Gölü ve Carmen’dir.

Çalışmalardaki anlatım izlenen oyunları içeriğine yakın ve soyut olarak görselleştirmektedir.

Teknik olarak hemen hemen hepimizin evinde bile mevcut olan teknoloji harikası bilgisayardan yararlanılmıştır. Programlar: Freehand 7.0, Quark XPress ve Adobe Photoshop 4.0.

Çalışmaların renkli çıkışları eskiz aşamasında A4 boyutunda alınmış, üzerinde son düzeltmeler yapıldıktan sonra afiş boyutu olan 35x50’ye büyütülmüştür.

Çalışmalarım sırasında gösterdikleri yardımlardan dolayı (Hürriyet Gazetesi’indeki) iş arkadaşlarıma ve İTÜ Öğretim Üyesi danışman hocam Teoman Südor’a teşekkür ederim.

Meral YILDIRIM

Haziran 98

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
SUMMARY	V
1. GİRİŞ.....	1
2. GRAFİK SANATLAR	2
2.1. GRAFİK SANATININ TARİHÇESİ	2
2.2. TÜRKİYE'DE GRAFİK SANATI ÇALIŞMALARI.....	6
2.3. BAŞLICA GRAFİK SANATÇILARIMIZ.....	9
2.4. AFİŞ TASARIMI (AFİŞ SANATININ GELİŞİMİ).....	11
2.5. TÜRKİYE'DE AFİŞ SANATI	16
3. YAPITLARIN YAPISAL ÇÖZÜMLENMESİ.....	20
3.1. KOMPOZİSYON (BİÇİM).....	20
3.2. MEKAN	21
3.3. ESPAS	21
3.4. RENK	22
3.5. İÇERİK.....	23
3.6. TEKNİK AÇIKLAMA	24
SONUÇ.....	26
KAYNAKLAR	27
EKLER	28
ÖZGEÇMİŞ.....	48

ÖZET

Soyut sanat yapıtı, tıpkı geleneksel sanatın yaptığı gibi gerçeği kopya etmeden ve figüratif görüntüleri yadsıyarak sanatçının hayal gücünden kaynaklanan ve en yakın olarak yaratılmaya çalışan eserlerdir .

“Afişte soyut yaklaşım” adını taşıyan bu tez çalışması, soyut/stilize edilmiş sembollerden oluşmuştur .

Tezin metin kısmı grafik sanatlardan başlayarak, grafiğın tarihçesi, yabancı ve Türk grafikerlerden örnekler, Türkiye’deki grafik sanatının gelişimi, afiş tasarımı, afiş sanatının gelişimi ve Türkiye’de afiş sanatına kadar sınıflandırılmıştır .

Yapıt kısmında amaç; Devlet Opera ve Balesi’ne seçilmiş beş oyunu (Afiş tasarımı olarak) görselleştirmektir . Oyunlar Kuğu Gölü, Kral ve Ben, Salome, Don Kişot ve Carmen’dir .

Kompozisyonlar oluşturulurken kendi içerisindeki düzen, uyum, denge ve ritme dikkat edilmiştir . Bütün bunlar oluşurken bir birlik söz konusudur .

Afişte can alıcı noktalar olan renk ve yazı kompozisyonu ortaya çıkarır . Bir yapıt tasarlanırken konu çok önemlidir . Konu tek başına biçimi belirlemez . Konu sanatçının ona verdiği anlamla değeri kazanırken, yapıtların oluşumu başlar .

Devlet Opera ve Bale’si oyunlarının seçilmesi aynı zamanda seçilen konunun da bir sanat yapıtı olmasıdır . Tasarlanmak istenen afişler bir ürün tasarımı veya bir firma’nın reklamı kapsamında olabilirdi .

İzlenen oyunlardaki ahenk, yapıtların oluşumunu etkilemiştir . Her oyunun kendi içindeki uyumu, estetiğı, sahne ve dekoru, oyuncuların canlandırmış olduğu karakterler, müzikler, afişlerin oluşumundaki en büyük etkenlerdir . Yapıtların içeriğı sağlam bir mantığa dayalıdır . Kompozisyonların içeriğı belirlenirken renk, yazı karakterleri, soyut lekeler ön planda tutulmuştur . Bu unsurların hepsi oyunlarla bağlantılıdır . Tüm afişlerin hepsi soyut olarak tasarlanmıştır . Renkler kullanılırken, afişlerin daha etkili olabilmesi için zemin ve kullanılan diğeri öğeler arasında kontrast yaratılmıştır .

Teknik olarak bilgisayardan yararlanılmıştır . Kullanılan programlar tasarım için; Freehand 7.0, Adobe Photoshop 4.0, Sayfa mizanpajları için; QuarkXPress kullanılmıştır . Tekniğın sunduğu imkanları çalışmalara uygulayarak, görsel anlatımı vur gulamak ön plandadır .

Sonuç olarak afişler tüm bu öğelerin birleştirilmesiyle soyut olarak görselleştirilmiştir .

SUMMARY

“AN ABSTRACT APPROACH TO POSTERS”

A Poster is a printed paper illustrated in order announce any news or newly introduced products, and also a division of graphic arts. The Turkish word of poster (“Afiş”) stems from the French word “Affiche”. Abstract works of art are works that do not copy reality as in traditional art, that deny figurative views, that are born out of the artist’s own imagination and that are as close possible to the said imagination

The study comprises abstract and stylised symbols. The text, beginning with the chapter entitled Graphic Arts, constitutes of the chapters with the following subheadings: The History of Graphics, Examples from Foreign, Graphic Designer, Poster Design, Development of Poster Art in Turkey.

Graphic Arts comprise works of arts which depend upon illustration and which supply a utilizable view or symbol of objects to be either reproduced or manufactured.

Under all heading, general poster art examples from both Turkey and throughout the world are provided.

Each of the said examples can be found in its own period. I believe that the said examples support my own works.

The purpose of the chapter entitled “Works of Art” is to visualize five plays produced by the State Opera and Ballet Organization through posters.

PLAYS:

- ◊ Swan Lake
- ◊ The King and I
- ◊ Don Quixote
- ◊ Salome
- ◊ Carmen

While composing, the order, harmony, balance and rhythm urom within the play are considered, Therer exists a unity in all these.

Colour and text which are the vital points of any poster bring out the composition. Subject is very important while designing a poster. However, the subject is not sufficient in itself in determining the form. While the subject gains importance with the meaning attached by the artist, the works of art begin to form. The colour, fonts and stains used in a poster emphasize the space.

Upon this, fonts and other stains in compliance with the concept of the play give depth to the space. For instance, the degraded blue background used in the poster for the “Swan Lake” is meanwhile representing the lake.

The background of the poster for “Salome” represents the dungeon. The fonts upon the posters are related to the concept of the play and render motion to the space.

The effect of light reveals the density changing in accordance with the distance between objects connections.

The colour technique has changed continuously from antiquity on. Like other elements, the colours in posters are chosen in accordance with the concept of related play. The colour has an important effect upon space.

The reason why the plays produced by the State Opera and Ballet Organization are selected is that the said play are also works of art themselves. The posters could readily be advertisements for a product design or a company.

The harmony of the plays influenced the formation of the said works. The harmony of each play within itself, aesthetics, scenes and decors, characters and music are all important factors affecting the formation of the posters.

While the concept of the works are determined, the colour, fonts, abstract stains are given primary consideration. The said elements are all connected to the play itself.

Content of the Compositions in posters:

- Each of the fonts separately represents the concept of the related play. The fonts in the “swan Lake” are selected from among fonts with a soft character while more particular and dynamic characters are preferred in “Carmen” in order to underline the soft and emotional rhythm of the play. In “Salome” a font symbolising blood and death is to relate the tragedy.
- Colours in the backgrounds are selected from among colours contrasting with the fonts.
- Other abstract stains (swan, silhouette of a woman, leaves, siamese alphabet) are related to the concept of the play.

Contemporary art is trying to save us from individuality. While old art attached

importance to individual and spatial values, contemporary art is attempting to address to each and every one of us.

For this reason, we are forced to keep pace with the technological developments of our age. I also made use of the said developments while preparing my thesis and designed the posters on computer. Before designing the posters, I frequented more than 10 plays in the Atatürk Cultural Center during two years. I even saw some one of them twice. At the end of each play, I formed the foundation of my thesis by keeping notes about the effect of the play upon me and by drawing some related sketches. Then, all I had to do was to enter the same into the computer. After preparing the poster on the computer and colouring them, I printed A4 size sketches. I had the chance to try different colours on the screen and produce some variations. After conducting the last corrections upon the most suitable of the following software: Freehand 7.0, Adobe Photoshop 4.0 for designing and QuarkXPress for Page-setting.

1. GİRİŞ

Sanat yapıtı bir yaratmadır . Her yapıt toplumsal kökenlidir. Kendine özgü nitelikler taşıyan bir bütündür . Yaratmanın olduğu her yerde yenilik vardır .

Sanat insanoğlunun kendini anlatma yollarından en evrenselidir.

Grafik sanatı, bilindiği gibi, çağdaş iletişimin en etkin görsel dilidir .Toplumla bu dil arasındaki alışveriş çoğalıp çeşitlendiği ölçüde, grafik sanatını da sürekli bir gelişme içinde göreceğiz.

20.yy.'ın başından itibaren sanat, estetikten başka üretime de yönelik hale gelmiştir. Daha doğrusu mamulün çeşitli üretim aşamalarında (çoğunlukla da pazarlama-reklam) kullanım alanı bulmaktadır. Üretim biçimleri geliştikçe ve üretim miktarları geometrik dizi halinde arttıkça, teknoloji ve spesifik olarak bilgisayar kaçınılmaz bir zorunlulukla sanatta ağırlığını hissettirmiştir . Artık sinema, grafik ve buna benzer görsel sanatlar bilgisiz çalışamaz duruma gelmişlerdir . Bunun sonucu el işçiliğinin eski önemini yitirerek yaratıcılığın daha fazla ön plana çıkmasıdır (Ve doğal olarak, üretime yönelik yaratımın nicel olarak hızla artmasıdır.) Bu da teknolojinin üretimin her alanında olduğu gibi grafik vs. sanat dallarında olağanüstü üretim artışı hızına yol açmasının sonuçlarından biridir :

Bugünkü sanat bizi bireysellikten kurtarma çabasındadır. Eski sanat bireysel ve yersel değerlere önem verir, günümüz sanatı ise bütün insanlara birşeyler verebilmek için çalışır .

2. GRAFİK SANATLAR

Çoğaltılacak ya da üretilecek nesnelerin kullanılabilir bir görüntüsünü ya da simgesini veren desene dayalı sanatlar. ⁽¹⁾

Grafik, Batı ülkelerinde , yeni üretim biçimlerinin doğması ve birey-toplum ilişkilerinin gitgide karmaşıklaşması sonucu ortaya çıkmış bir anlatım yolu. Etkileyici bir dil. Yapımcısından, çağdaş yaşamın gerilimine, çok renkliliğine uygun bir duyarlık, bir yaratma gücü bekliyor. Her türlü tüketim ürününün, her türlü toplumsal olayın geniş yığınlar tanıtılması, duyurulması amacına yönelik. Bu işlemi gerçekleştirirken plastik sanatların ortak araç ve ilkelerinden yararlanıyor. Bir üst yapı ürünü, ama toplumun tüm katlarında plastik sanatlardan daha dolaysız bir yayılma , etkileme gücünde. ⁽²⁾

Grafik sanatlar alanında kullanılan çizgi ögesi, her biri özel bir alana (Sanayi , moda, reklamcılık, kitap, afiş vb.) uygulanan özgür tekniklerin hizmetindeki değişik nitelikteki desenler bütünü kapsar . ⁽³⁾

2.1. GRAFİK SANATININ TARİHÇESİ

Prehistorik devirlerden beri, birlikte yaşamın başlıca koşulu olan iletişime bir düzen ve açıklık getirmek isteyen insan, düşünce ve kavramlara görsel bir anlatım kazandırmanın yollarını araştırmıştır . Mağara duvarlarına çizilen resim ve işaretler görsel iletişimin başlangıcı olmuştur . Bu ilk yazılı ifadelerde resim ve yazı iç içe (Mısır hiyeroglifleri gibi) yer alırken, zamanla resimsel özelliklerin soyutlaşma ve sembollere dönüşmesiyle yazı özgün yapısına ulaşmıştır . Böylece bir görsel ifade aracı olarak resim ve sözel ifadenin sembolik işaretlerle kağıda aktarılması olarak yazı, iki ayrı iletişim unsuru olan yazı ve resmi, birbirini tamamlayan bir biçimde aynı ortamda kullanarak yeni bir iletişim türü yaratmıştır .Tarih boyunca yazı ustaları ve sanatçılardan basımcılara kadar sayısız insan grafik tasarımın oluşumuna katkıda bulunmuştur . Ancak bugünkü anlamda bir tasarım etkinliğine dönüşmesini, ondokuzuncu yüzyıl sonu ve yirminci yüzyıl başında meydana gelen sanat hareketleri sağlamıştır . ⁽⁴⁾

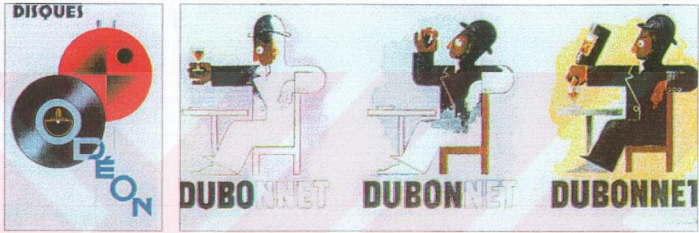
¹⁻³ Gelişim Hachette, s.1640

² Cumhuriyet Dön. Türkiye Ansk., s. 814

⁴ Çağdaş Grafik Tas. Gelş., s. 10

19.yüzyıl sonu ile 20.yüzyılın I.Dünya Savaşına kadar süren ilk evresini içerisinde alan ve çağ dönümü,olarak adlandırılan zaman diliminde, Batı dünyası endüstri devriminin getirdiği büyük değişikliklere ve sarsıntılara sahne olmuştur. (1)

Grafik üsluplarının birçoğu evrimleri sırasında genel olarak plastik sanatlardan, özelliklede resimden etkilendi. Söz konusu etki, değişik zaman aralıklarıyla kendisini gösterdi. Belli bir yarar sağlama amacıyla yapılan desen modern sanatın evrimine bağlı kaldı. XX.yy'ın başlarında kübizmden etkilenen yeni bir biçim anlayışı doğdu. Geometri ile temellenen bu yeni anlayışın bütün araştırmaları doğal olarak grafik sanata yöneldi: Cassandre

Jean CARLU, Odeon plakları için afiş,1929. (solda)
A.M. CASSANDRE, Du bonnet için dizi afiş,1932. (2)

ve Carlu'nün afişleri Guy Lavis Mano'nun tipografileri vb. Kübist bir Fransız ressamı olan Anre Lhote, sanatçıların ve grafik alanında çalışanların uyması gereken ortak kuralı açık secik bir biçimde söyle belirtmiştir: "Abartmak, azaltmak, çıkartmak,kompozisyon yaratmak, sanatçının sürekli olarak yapması gereken işlemlerdir. İster çizgiler, ister renkler, değerler ya da yüzeyler olsun gerçeği değiştirmek, dönüştürmek gerekir." Kübizmden sonra bu gerçeği dönüştürme işlemiyle bazı ressamlar artık tümüyle katıksız bir soyut resme yöneldiler. Soyut resim bir yandan grafik sanatlar (Amanya'da Bauhaus ve 1920 yıllarında S.S.C.B.'inde yapılan afişler , programlar, prospektüsler, kitaplar) konusunda geometrici eğilimi desteklerken, öte yandan, çok sayıda grafik tekniğine uygulanabilecek olan canlı renkleri kullanma olanağını da ortaya koyuyordu. (3)

¹⁻² Çağdaş Grafik Tas. Gelş., s. 13-100

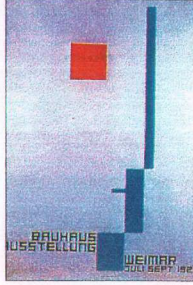
³ Gelişim Hachette, s.1641

BAUHAUS

Art Nouveau döneminin ünlü mimarı Henri van de Velde, 1914'te "Weimar Arts and Crafts" okulundaki yöneticilik görevinden ayrılırken, yerine geçebilecek kişiler arasında genç mimar Walter

Gropius'u (1883-1969) da önermişti . Savaş yıllarında

kapalı kalan okul, savaştan sonra, Gropius'un yönetici olarak atanmasıyla eğitime başladı. Uygulamalı sanatlara yönelik eğitim vermekte olan "Weimar Arts and Crafts" okulu, bir güzel sanatlar okulu ile birleştirilerek "Weimar Sanat Akademisi"ne dönüştürüldükten sonra, Gropius, yeni bir eğitim biçimi getirmek üzere akademiye "Das Staatliche Bauhaus" (Devlet Bauhaus Okulu) ismini verdi. Okul, 12 Nisan 1919'da Almanya büyük bir karışıklık içindeyken açıldı. Almanya'nın savaşta büyük bir yenilgiye uğraması ekonomi, politik ve kültürel alanda büyük sarsıntılara neden olmuş, savaş öncesi krallık dönemi tarihe karışarak, yaşamın her alanında yeni bir sosyal düzen arayışı başlamıştı. (2)

Joost SCHMIDT, Bauhaus Sergisi Afişi, 1923 (solda)

Fritz SCHLEIFER, Bauhaus Sergisi Afişi, 1923 (1)

AVRUPA GRAFİK TASARIMINDA MODERNİZM

Birinci Dünya Savaşından sonra, Avrupa ve Kuzey Amerika'daki uluslar normal yaşama geri dönmeye başlamışlardı. Savaşa yönelmiş olan üretim, artık barış döneminin gereksinimlerini karşılamak üzere yeniden programlanmış ve kazanan taraflar için refah dönemi ufukta belirmişti. Toplumların ortak kanısı haline gelen, makine ve teknolojiye duyulan güven doğal olarak sanat ve tasarıma da yansımıştı. Leger 'nin mekanik, makine ürünü, endüstriyel biçimleri benimsememesi, bunların önemli birer tasarım kaynağı haline gelmesini sağlamış, Kübizmin mekansal düzenleme ve sentetik betimlemeleri, Fütürizmin görsel anlatıma getirdiği dinamizm resimlemede yeni ve önemli yönelişlere esin kaynağı olmuştu. (3)

1-2-3 Çağdaş Grafik Tas. Gelş., s. 10, s.69, s. 97

Adolphe Mouron CASSANDRE.
l'Intransigeant gazetesini için afiş, 1925 ⁽¹⁾

Kübizmi doğrudan çalışmalarına uyarlayan grafik tasarımcılar arasında, Londra'da çalışan Amerikalı E. Mc Knight Kauffer (1890-1954) ve Paris'e göç etmiş olan Rus sanatçı A.M. Cassandre (Adolphe Jean-Marie Mouron'un takma adı.) (1901-1968) yaratıcılıkta gösterdikleri olağanüstü başarıyla özel bir konuma sahiptiler. ⁽²⁾

AMERİKA'DA MODERN HAREKETİN GELİŞMESİ

Modern Hareketin A.B.D.'de benimsenmesi oldukça uzun bir zaman almıştır. 1913'te, Modern Sanatı tanıtmak üzere New York'ta açılan, ünlü 'Army Show' büyük bir protestoyla karşılanmış ve 16 Mart 1913'te New York Times şöyle bir başlık yayınlamıştır: "Kübistler ve fütüristler deliliği ödüllendiriyorlar" A.B.D.'deki bu tutucu yaklaşım, Avrupa'daki yeni ve yaratıcı kavramların 1930'lara kadar Amerikan tasarımını etkilemesini engellemiştir. ⁽³⁾

ULUSLARARASI TİPOGRAFİK STİL

1950'lerde, İsviçre'de, "İsviçre Tasarımı" veya daha doğru bir deyişle 'Uluslararası Tipografik Stil' adı verilen yeni bir tasarım stili doğmuştur. Bu nesnel nitelikteki tasarım hareketi, dünya çapında benimsendiği gibi, grafik tasarıma yaklaşımıyla, yirmi yıldan uzun süre başlıca tasarım stili olarak kabul edilmiştir. Uluslararası Tipografik Stilin görsel özellikleri, matematiksel olarak düzenlenen tasarım elemanlarıyla elde edilen görsel bir bütünlük; serifsiz harf karakterlerinin kullanılması yazıların sağdan serbest, soldan blok olarak yerleştirilmesi; metin ve fotoğrafların, ticari reklamlarda kullanılan alışlagelmiş aşırı propaganda ve abartmanın yerine, tarafsız ve net bir mesaj iletmesi, şeklinde özetlenebilir. ⁽⁴⁾

¹⁻²⁻³⁻⁴ Çağdaş Grafik Tas. Gelş., s. 99, s.97, s. 107, s.123

GRAFİK TASARIMDA ULUSLARARASI DÖNEM

1960'ların sonuna doğru dünyanın birçok ülkesinde grafik tasarımda, ulusal özelliklerin ortadan kalktığı İsviçre'nin yalın geometrik biçimleriyle Amerika'nın sınırsız özgürlük anlayışının birarada varolduğu uluslararası nitelikte yeni bir dönem başladı. ⁽¹⁾

2.2 TÜRKİYE'DE GRAFİK SANATI ÇALIŞMALARI

Ülkemizde çağdaş anlamda grafik sanat etkinliklerinin yarım yüzyıla yakın bir geçmişi vardır. Sanayinin gelişmesi sonucu tüketimde de bir artış ve bu arada reklamcılık alanında bir evrim olmuş, bütün bu olgulara bağlı olarak da grafik sanatlar alanına bir hareket gelmiş, grafik sanat ürünlerinin (afişler, amblemler, kitap kapakları) sayısı giderek artmıştır. Bu arada Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu ve Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu'nun kurulması grafik sanatçılarının yetişmesini sağlamıştır. Çağdaş grafik sanatçıları arasında özellikle İhap Hulisi Görey, Münih Fehim, Mesut Manioğlu, Mengü Ertel, Yurdaer Altıntaş, Sait Maden, Erkal Yavi, Ferit Erkman, Sadık Karamustafa, Nilay Yılmaz, Semra Kurbanoglu v.b. sayılabilir. ⁽²⁾

Bütün güncel duyarlıkların kaynağında yer alan, her türlü yeniliğe açık, devrimci bir sanat olan, Batı'da da olduğu gibi ülkemizde uygulanmaya başlanmasından bugüne çok çok elli yıl geçti. Ne geleneği var, ne geçmiş ustaları, ne de bir deneyim kalıtı. ⁽³⁾

Bugünkü grafiğin Cumhuriyet'ten önce yapılagelmiş olan yada benzeri uğraşların birikimleri üzerinde temellendiğini düşünmek bir yanıma sayılmamalı. Dolayısıyla grafik sanatı, toplumu oluşturan katlar arasında her türlü bilgi alışverişini sağlayan en önemli etkinliklerden biri olduğuna göre, kendi estetiğini, kişilerini, kurumlarını, giderek tarihini bu yollarla sağlayabildiğine göre, Türk grafiğinin tarihi de Türk basımcılık tarihinden ayrı düşünülemez. Çünkü grafik sanatı ürünleri basılıp yapılabildiği ölçüde vardır. Ve artık şu saptamayı kolayca yapabiliriz: Türk grafik tarihi ülkemizde ilk basımevinin kurulmasıyla başlar. ⁽⁴⁾

¹ Çağdaş Grafik Tas. Gelş., s. 10

² Gelişim Hachette, s.1641-42

³ Cumhuriyet Dön. Türkiye Ansk., s. 814

⁴ Türk Grafik Sanatçıları, s.9

İLK BASİMEVİ VE GRAFİK

Avrupa Rönesans'ının gecikmiş sızıntılarının kapalı bir kültür ortamında yavaş yavaş uyandırdığı tedir ginlikler, dinsel içerikli düşünce kalıplarına dünyasal içeriklerin işlemeye başlaması, yaşam biçimlerinde görülen yenilikçi kıpırdanmalar, ordunun savaş düzeyinin yıldan yıla bozulması gibi etkenler bir basımevi açma düşüncesini hazırlamıştır . Padişah Üçüncü Ahmet (1673-1736) ve Nevşehirli İbrahim Paşa (1660-1730) döneminde, kısa bir süre Fransa elçiliğinde bulunmuş Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin oğlu Said Çelebi ve sarayın müteferrika ağalarından Macar dönmesi İbrahim Efendi (1674-1745) işbirliğiyle gerçekleşen bu basımevini bugünkü grafik sanatımızın ilk ocağı, İbrahim Efendi'yi de bu sanatın piri saymak yerinde ve gecikmiş bir değerbilirlik olacaktır. Tarihimizde, basıp çoğaltma yoluyla elde edilen ilk resimli kitap, bunu basabilmek için gereken ilk döküm yazısı, ilk resim kalıbı onun elinden çıkmıştır çünkü. O çağdan günümüze dek basımcılık tarihimizin gelişim çizgisi üzerinde iyi kötü süregelen bir usta-çırak geleneği ve meslek bilgisi onun ve basımevinin çevresinde oluşmaya başlamıştır .⁽¹⁾

BASIMCILIKTA GELİŞME

1880'li yıllarda ilk Türkçe gazeteler yayımlanmaya başladı. Sayfalarında düzeyleri çok ilkel reklamlar görülür oldu. Aynı yıllarda kaimlerin (ilk resmi kağıt paraların) basılmaya başladığını biliyoruz. Bu dönemde İstanbul'un değişik semtlerinde 50'den çok basımevi çalışmakta, basımcılık Anadolu'nun kimi kentlerinde iş alanına girmektedir . Ebbüzziya Tevfik (1849-1913) ile grafik tarihinde yeni ve özgün bir dönem yaşanıyor . Hatta yazar, gazeteci, tarihçi basımcı gibi nitelikleriyle çok yönlü bir kişi olan Ebbüzziya Tevfik, titiz ve zevkli baskı ürünleriyle kendine saygın bir yer edindi. ⁽²⁾

ÇOK YÖNLÜ GRAFİK ÜRÜNLERİ

1927 yılında çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun özendirici etkisiyle kıpırdanmaya başlayan tüketim ürünleri piyasanın etiket, ambalaj v .b. gereksinimler başlangıçta hattatlar , taş baskısı işlemecileri eliyle karşılandı. 1930'lardan sonra Akademi çıkışlı ressamalarda yöneldi bu yola.

¹⁻² Cumhuriyet Dön. Türkiye Ansk., s. 816, s. 817

Devletçiliğin bir yöntem olarak benimsendiği 1932 yılından sonra büyük devlet kuruluşları, örneğin Devlet Demiryolları, Denizyolları, Sümerbank, Etibank, İnhisarlar İdaresi (şimdiki Tekel), Kızılay, Hava Kurumu, Çocuk Esirgeme Kurumu v.b. çalışmalarını geniş yığınlara duyurabilecek çok yönlü bir grafik ürünü gereksinimiyle karşılaştılar . İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla kapanan bu dönemin zengin olanakları, bilinçsiz yöneticiler ve niteliksiz çizerler elinde yok oldu. (1)

GRAFİK SANATININ TOPLUMA AÇILMASI

Grafik sanatının yüksek düzeyli bir uygulamayı biçiminde topluma açılması 1950'lerden sonradır. Bu olguya Akademi çıkışlı sanatçılara borçluyuz. Namık Bayık, Ayhan Akalp, Selçuk Önal gibi adların yanında Mesut Manioğlu, uzun yıllar boyunca gerek amblemleri, afişleri ve ilaç yapımcıları için çizdiği tanıtım kartlarıyla, gerek ticari sergiler için düzenlediği panolarla mesleğin önde gelen uygulayıcılarından biri oldu. Yine Akademi çıkışlı ikinci kuşak ve 1955'de kurulan Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun 1960'tan sonra çalışma alanına atılan ilk çıkışları grafik ürünlerine yeni bir tad, yeni bir yaklaşım getirdiler . (2)

ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARI

Sanatçıları bir çatı altında toplama ve meslek sorunlarını birlikte çözme amacıyla, Yurdaer Altıntaş, Ahmet Güleriyüz, Mengü Ertel ve bu satırların yazarının birkaç iyi niyetli katkısıyla 1968'de kurduğu Türkiye Grafik Sanatçıları Derneği, o günlerin ilgisizliği ve kavrayışsızlığı yüzünden kapanmak zorunda kalmıştı. On yıl sonra kurulan Grafikerler Meslek Kuruluşu, bütün dar olanaklarına ve bugün bile aşılammış ilgisizliklere, engellere karşın, övülesi etkinlikler sergiliyor. (3)

GRAFİK SANATININ GELECEĞİ

Grafik sanatının adam açığı uzun yıllar Akademi çıkışlı, Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu çıkışlı sanatçılarla karşılandı. Grafik sanatı, bilindiği gibi, çağdaş iletişimin en etkin görsel dili.

¹⁻²⁻³ Cumhuriyet Dön. Türkiye Ansk., s. 818, s. 819, s.820

Toplumla bu dil arasındaki alışveriş çoğalıp çeşitlendiği ölçüde (kaçınılmaz bir olgudur bu) grafik sanatını da sürekli bir gelişme içinde göreceğiz. ⁽¹⁾

Grafik, heykel resim gibi genel ad. Grafiker ise bu alanda çalışan kişi. Ama bu sözcüğün sonundaki “er” hecesi Almanca bir ek, yer ve meslek bildirmeye yarar: Hamburger Hamburglu demektir, Mahler ressam, Schneider terzi, Müller de değirmenci. Grafik uluslararası bir sözcük olduğu için hadi kullanıyoruz diyelim, ama niçin sonuna Türkçe ek dururken Almanca ek takıyoruz? Bunun doğrusu grafikçi. Hiçbir Alman kendi köklerine Türkçe “çi” ekini takmıyor. ⁽²⁾

2.3 BAŞLICA GRAFİK SANATÇILARIMIZ

EBÜZZİYA TEVFİK:

Yazar, gazeteci, basımcı, grafikçi. 1849’da İstanbul’da doğdu. Düzenli bir öğrenim görmedi. Günün çeşitli gazetelerinde yazmaya başladı. Namık Kemal’le birkaç arkadaşının kurduğu Yeni Osmanlılar Cemiyeti’ne katıldı. Avrupa’ya kaçtı. Dönüşte *İbret, Hadika, Cüzdan* gibi gazete ve dergiler çıkardı. Rodos’a sürüldü. Dönüşte ilk Kanun-u Esâsi çalışmalarına katıldı. 1880’de *Mecmua-i Ebüzzıya*’yı yayımlamaya başladı. Kitap dizilerine girişti. Yayımladığı kitaplar yüzünden Konya’ya sürüldü. İkinci Meşrutiyet’te (1908) İstanbul’a döndü. Milletvekili seçildi. Yeniden basımcılığa başladı. Kûfî yazıda birçok eser verdi ve bu yazıyı basım işlerine uyguladı. Yazıyı ve değişik süsleme öğelerini kullanarak özgün kitap kapakları yaptı. Basılı kitaba amblemi ve ikinci kapağı o getirdi. *Tasvir-i Efkar* gazetesini çıkardı. 1913’te öldü.

İHAP HULUSİ:

1898’de İstanbul’da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kahire’de bitirdi. Münih’te Kunstgewerbe’de ve Haymann’ın atölyesinde öğrenim gördü. 1923’te Almanya’dan gönderdiği yapıtlarla Galatasaray Lisesi’nde açılan sergisi büyük ilgi gördü. 1925’te Türkiye’ye döndü. Yarım yüzyıla yakın bir süre grafiğin her dalında ürün veren sanatçı, özellikle büyük devlet kuruluşları için yaptığı afişleriyle bu alanın tartışılmaz ustası olduğunu kanıtladı. ⁽³⁾

¹⁻³ Cumhuriyet Dön. Türkiye Ansk., s. 820, s.818

² Türk Grafik Sanatçıları, s.16

MESUT MANIOĞLU:

1927'de İstanbul'da doğdu. 1949'da Güzel Sanatlar Akademisi afiş bölümünü bitirdi. Grafiğin her alanında başarılı ürünler verdi. 1946 Birleşmiş Milletler , 1952 Basın Yayın ve Turizm Bakanlığı, 1953 Kızılay afiş yarışmalarını, 1959 Emlak Kredi Bankası, 1961 Türk Hava Yolları amblem yarışmalarını kazandı. Uzun yıllar, sergi ve fuar grafikçiliğinde ustalıkla çalışmalar yaptı. Yurtdışı sergilerde ve yayınlar eserlerinden örnekler verildi. Öteden beri bağımsız grafikçi olarak çalışan sanatçı, Mimar Sinan Üniversitesi'nde grafik hocalığı yapmaktadır.

MENGÜ ERTEL:

1931'de İstanbul'da doğdu. Güzel Sanatlar Akademisi dekorasyon bölümünde okudu. Önceleri sinema ve tiyatro dekorları yaptı. 1960'lardan sonra afiş çizmeye başladı. 1968'de ilk kişisel afiş sergisini açtı. Bunu daha sonraları Ankara, İzmir, Varşova, Berlin, Brüksel sergileri izledi. Yurt dışındaki birçok yayın organında eserlerinden örnekler verildi. 1963'te İsviçre'de yayımlanan "Who is Who in Graphic Art" adlı uluslararası antolojiye alındı. 1980 yılı Moskova Olimpiyatları afiş yarışmasında üçüncülük ödülünü kazandı.

MÜNİF FEHİM:

1900'de İstanbul'da doğdu. Tiyatro sanatçısı Ahmet Fehim Efendi'nin oğludur. Sanayi-i Nefise Mektebi'nde öğrenim gördü. 1916'da tiyatro dekorları yapmaya, afiş çizmeye başladı. 1921'de Celal Nuri Bey'in çıkardığı *İleri* gazetesinin grafik işlerini üstlendi. 1924'te *Kelebek* adlı bir mizah dergisi çıkarmaya başladı. Uzun süre karikatür çizdi. Dergi ve gazete resimlemeciliğinde özgün bir üslup geliştirdi. Çizdiği kitap kapaklarıyla bu beğeniyi sürdürdü. 1983'te öldü.

YURDAER ALTINTAŞ:

1935'te İstanbul'da doğdu. Güzel Sanatlar Akademisi grafik bölümünü bitirdi. İlk çalışmalarını 1963'te Türk-Alman Kültür Merkezi'nde sergiledi. 1960 ile 1970 arasında büyük bir etkinlik gösteren tiyatro dünyasına ilginç afişler çizdi. 1966'da Güzel Sanatlar Akademisi'nin sanat ödülünü kazandı. Yurt dışı yayın organlarında eserlerinden örnekler verildi. Varşova (1966-1968) ve Brno (Çekoslovakya, 1970) bienallerinde afişleri sergilendi. 'Who is Who in Graphic Art' antolojisine alındı. Grafikerler Meslek Kuruluşu'nun başkanı olarak (1983), grafik olgusunun toplumca benimsenmesi için büyük çaba gösterdi.

SAİT MADEN:

1932’de Çorum’da doğdu. Güzel Sanatlar Akademisi resim bölümünde okudu. 1950’lerden başlayarak Afiş, amblem, ambalaj, sayfa düzenlemeciliği, güzelyazı vb. pek çok alanda ürün verdi. Beş bin dolayında kitap ve der gi kapağı çizdi. İsviçre, Almanya, İngiltere grafik dergilerinde, yıllıklarında eserlerinden örnekler yayımlandı. “Who is Who in Graphic Art” adlı uluslararası antolojiye alındı. İbrahim Müteferrika ile başlayan Türk grafik tarihini ve grafiğini güncel sorunlarını irdeleyen yazılar yazdı. ⁽¹⁾

2.4. AFİŞ TASARIMI (AFİŞ SANATININ GELİŞİMİ)

Afiş herhangi bir haberi ya da çıkan bir ürünü duyurmak amacıyla resimlenmiş basılı kağıt, grafik sanatların bir dalı. Kelime dilimize Fransızca’dan yerleşmiştir . İngilizcesi “Hoster” Almancası “plakat”tır. Hammurabi Yasaları ya da Pompeideki duvarların boyanmasıyla oluşturulan değişik konulardaki bildiriler ilk örnekler olarak gösterilir . Ancak bunlar, tek olmaları nedeniyle, kent ya da mabet alanları, pazarlar gibi halkın toplu olarak bulunabilecekleri yerlere konan basit örneklerdir. 1454’te Meryem Ana resminin yer aldığı el yazması bir afişi Fransa’da Notre-Dame de-Saint-Flour başpiskoposunun kilise kapısına astığı bu afişin günümüz afişine uygun en eski örnek olduğu söylenmektedir. Kiliseye daha fazla bağış yapılması için hazırlanan bu afişi gören satıcılarınsa başpiskoposu öykünerek afişin gelişmesine öncülük ettikleri sanılmaktadır . Gerçek, değişik biçimle de olsa, görevi bir mesaj iletmek olan ve çok eski yıllarda da varlığı bilinen afişin, tekniğine koşut olarak ilerleyerek günümüzdeki biçimine ulaştığıdır . ⁽²⁾

AFİŞİN ROLÜ VE İŞLEVLERİ

Afişler başlıca iki kategoriye ayrılır: Birincisi, satışını arttırmak için kullanılan reklam ve ticaret afişleri, ikincisi ise çeşitli bilgileri, olayları, düşünceleri, öğretileri yaymak için kullanılan resmi haber ve propaganda afişleri. Her iki afiş türünde, halkı etkileyebilmek ve yönlendirmek için, halkın beğenisini kazanmak zorundadır.⁽³⁾

¹ Cumhuriyet Dön. Türkiye Ansk., s. 819

² Görsel Büyük Gen. Kült. Ansk., s.117

³ Gelişim Hachette, s. 26

Afişin başarısı, vuruculuğuna, inandırma gücüne ve okunma kolaylığına bağlıdır. Bir afişin, insan belleğinin bir anda kavrayabileceği, çarpıcı görüntüsüyle kendini kabul ettirecek “görsel bir slogan” içermesi gerekir ve az sayıda sözcüğün en iyi biçimde kullanılmasına bağlıdır. Beklenen ilgiye özellikle renklerin uygun biçimde seçilmesiyle sağlanır.

ART NOUVEAU HAREKETİ VE AFİŞİN GELİŞİMİ

Fransa’da Viktorya dönemi grafikerlerinden Art Nouveau’ya geçiş, kademeli bir şekilde gerçekleşmiştir. Bu geçişte Paris’te çalışan iki grafik sanatçısı Jules Cheret (1836-1933) ve Eugene Grasset (1841-1917) önemli rol oynamışlardır. (1)

Jules CHERET:Redoute des Etudiants (Öğrencilerin keyif Sığınağı) öğrenci balosu için afiş,1894 (sağda) ve LA LOIE Fuller, ünlü Amerikalı dansçının Paris’teki gösterisini duyuran afiş,1893 **Eguane GRASSET.** Sanatçının kendi sergisi için duyuru afişi,1894 (ortada) (2)

Cheret çalışmalarında Parislilerin yaşama sevincini, büyük şehrin parlak atmosferini ve gece hayatının çekiciliğine kapılan kentsoylu kesimin 19.yy. sonundaki sınırsız vurdumduymazlığını yansıtmaya yeğlemiştir. (3)

Grasset, afişlerinde boyama kitabı türü kalın konutlarla çizilmiş, valörsüz boyanmış, figürler ve desenler kullanmıştır.

Grasset’in geleneğe bağlı tutumu, akıcı çizgileri, öznel renkleri ve çiçek motifleri Fransız Art Nouveau üslubunun özelliklerini taşır. (4)

1-2-3-4 Çağdaş Grafik Tas. Geliş., s. 20, s. 19, s. 21

I. DÜNYA SAVAŞINDA AFİŞ

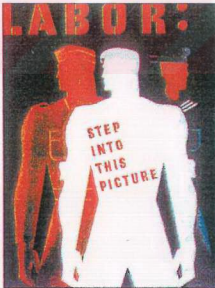
Birinci Dünya Savaşı yıllarında (1914-18), radyo ve diğer elektronik kitle iletişim araçları henüz yaygınlık kazanacak düzeye erişememişti, buna karşılık baskı teknolojisi çok büyük aşamalar kaydetmişti. Bu koşullar afişi, savaş döneminin en önemli kitle iletişim aracı haline getirdi. Afiş, savaşa katılan tüm devletlerce, halkın duygu ve sorumluluğunu kötüye kullanarak, orduların kurulması ve insanlık tarihinin en kanlı savaşlarından birinin desteklenmesi için bir propaganda ve görsel etkilme aracı olarak kullanıldı. ⁽¹⁾

Lucian BERNHARD. Kriegsanleihe (Savaş İstikraz Kampanyası) İşte barışa giden yol, düşmanlar böyle istiyor , bu nedenle savaş istikrazına katıl - Savaş afişi, 1915. (solda)

James Montgomery FLAGG. I want you For U.S. Army, Nearest recruiting Station (Seni Amerikan Ordusuna istiyorum, en yakın askerlik şubesine) savaş afişi, 1917. (sağda) ⁽²⁾

(WPA) İŞ GELİŞTİRME DAİRESİ AFİŞ PROJESİ

Joseph BINDER.
Savaş Enformasyon
Bürosu için afiş. 1943

1929 yılındaki Wall Street ekonomik krizi dalga dalga sanayileşmiş ülkelere yayılarak, felaketlere yol açmaktaydı. 1932’de, Franklin Delano Roosevelt Birleşik Devletler ’e başkan olunca, büyük kapsamlı devlet işlerini devreye sokarak işsizliğe çare bulmak üzere bir program başlattı. Otoyol yapımı ve ünlü TVA (Tennessee vadisi hükümet projesi) bu kitlesel iş olanağı yaratma programının birer parçasıydılar . Bu projenin bir dalı olarak Federal Hükümet 1935’de WPA (İş Geliştirme Dairesini)’yı kurdu. Federal Sanat Projeleri kapsamında yer alan çeşitli kültür programları arasında birde Afiş projesi vardı. ⁽³⁾

¹⁻²⁻³ Çağdaş Grafik Tas. Geliş., s. 54, s. 55, s. 111

Afiş projelerinin başlıca konuları, hükümetçe desteklenen kültürel olaylar , tiyatro ve sanat sergileriydi. Kamu hizmetlerinin halka iletilmesi (sağlık konuları, suç önleme, konut, eğitim) işlenen diğer afiş konularıydı.

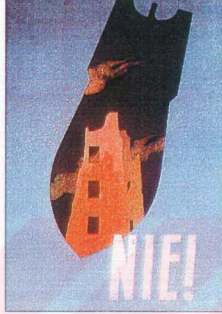
DÜNYA AFIŞ SANATINDAN ÖRNEKLER

POLONYA AFIŞLERİ

II. Dünya Savaşından sonra Polonya harabeye döndü. Polonya savaştan görülmemiş bir insan kaybı, harab olmuş bir endüstri, mahvolmuş bir tarım ve yerle bir olmuş bir Varşova ile çıktı.

Polonya afiş sanatı okulunun çıkabilmesi, insanlığın kendini

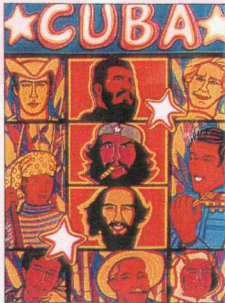
yeniden diriltebilme gücü adına bir örnek başarı olmuştur . (1)

Tadeusz TREPKOWSKI. Askerler sırada adlı bir afiş tasarımı.1945 ve Savaş alehtarı bir afiş tasarımı.1953 (solda)

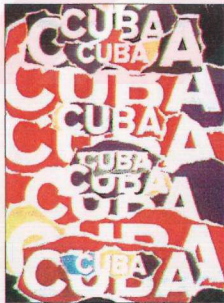

KÜBA AFIŞLERİ

Raul MARTÍNEZ. Küba'nın ünlü kişiliklerini hatırlatmak üzere hazırlanmış bir afiş,1970 (solda)

Felix BELTRAN. Bir sanat sergisi için afiş tasarımı, 1967 (2)

1959 yılında F.Castro'ya yenik düşerek Küba adasından kaçmak zorunda kalan Başkan Fulgencio Batista'nun ülkenin yönetimini Fidel Castro'nun devrimci güçlerine bırakmasından iki yıl sonra marksist bir rejim kurularak, A.B.D ile olan tüm diplomatik bağlar koparılmış,

1-2 Çağdaş Grafik Tas. Gels., s. 178, s. 198

Sovyetler Birliği ve diğer komünist ülkelerle yakın ilişkiler kurdular . Castro yönetimi, halkın büyük çoğunluğu için (ezilen ve sömürülen sınıflar) “asil, yararlı ve güzel” kavramları ne anlama geliyorsa, o bağlamda kullanılmasını isteyince, geleneksel güzel sanatlar yerine, popüler sanat biçimleri ve propaganda medyaları gelişmiştir . Film, tiyatro afişleri ve broşürler , şarkılar ve şiir gibi türler teşvik edilen sanatlar olmuştur . (1)

JAPON AFİŞLERİ

Asya'nın doğu kıyısında bulunan ve yoğun nüfuslu bir ada ulusu olan Japonya, 19. yüzyılın ortalarına kadar feodal bir toplum düzeni içerisinde, dünyadan soyutlanmış olarak yaşamıştı. Nihayet 20. yüzyılda ve özellikle II. Dünya Savaşından sonra hızla bir endüstrileşme sürecine girince

kaçınılmaz olarak, batı dünyasının sosyal modelini ve yaşama biçimini kendi bünyesine uyarlamaya başladı. Bu ortamda Japon grafik tasarımcısı, batıdan gelen etkileri ulusal kimliği zedelemekten benimseme konusunda felsefi bir sorunla karşı karşıya kaldı. Japon grafik tasarımcısı için,

tasarımda önemli bir esin kaynağıda, bin yıldır kullanılan, geleneksel aile sembolü ‘mon’ (solda) olmuştur . Sadeleştirilerek stilize edilmiş çiçek, kuş, hayvan ve bitki motiflerinin bir daire içerisinde tasarlanmasından meydana gelen bu sembol, geçmişte

çeşitli nesne ve kumaşların üzerine uygulanmıştır . (3)

Yusaku KAMEKURA. Uluslararası Hiroşima Kültür Vakfı ve Japon Grafik Tasarımcılar Birliğinin ortak olarak her yıl düzenledikleri ‘Dünya Barışına Çağrı’ kampanyasının ilk afişi.1983

İkko TANAKA. Sergi afişi,1982. (sağda) (2)

1 -2-3 Çağdaş Grafik Tas. Geliş., s. 197, s. 219, s. 216

2.5. TÜRKİYE'DE AFİŞ SANATI

Sanatsal nitelikteki ilk basılı afişlerin 19.yüzyıl sonlarında atılımı, üstün nitelikli ressamların hızlı ünlenmesine yaradığını görüyoruz. 20. yüzyılın başlarına dek ressamların egemenliğinde yürüyen afiş konusu özellikle Almanya'da yıllardır süregelen süsleme sanatları öğretiminin kapsamında yeni bir eğitim dalı olarak benimseniyor. O yıllarda Almanya'da bulunan resim yetenekli iki Türk gencinin bu yepyeni sanat dalına heveslenmeleri ise, ülkemizde afiş sanatının sağlıklı bir şekilde başlamasına hedef oluyor . Bu öğrencilerden birincisi Münih Kunstgeberwe'de ünlü Haymann atölyesinde öğrenim gören, 1920-1925 arasında ise Hairmann Schüle'de serbest olarak çalışan İhap Hulusi Görey ki daha yurda dönmeden çalışmalarını yollayarak, 1923 yılında Galatasaray Lisesi'nde kendisinin ve Türk afişçiliğinin ilk sergisini açmak onurunu kazanmıştır . Mısır ve Almanya'da profesyonel çalışmalar yapan sanatçının "İhap Hulusi-İstanbul" yazılı özgün imzası günümüze dek sayısız afişin altında izlenmiştir .⁽²⁾

İhap Hulusi, afiş sanatının büyük ustalarından Ludwig Hohlwein'in öğrencisidir ve eserlerinde, ustasının ve döneminin bütün özelliklerini yansıtır. Afişlerde sağlam bir desen gücü hemen algılanmakta, kompozisyon büyük lekelerle kurulmaktadır. Biraz da o dönemdeki baskı tekniğinin iyi kullanmanın gereği olarak, yarım tonlardan kaçınılmış, ışık-gölge tam bir kontrasta dönüşmüştür . Ressamları endişelendiren fotoğrafik' ten, afişlerde korkusuzca yararlanılmıştır . Çalışmalarını izleme olanağını bulabildiğimiz sanatçılardan Güzel Sanatlar Akademisi Afiş bölümünün yetiştirdiği Cevher Bozkurt, Mesut Manioğlu, Namık Bayık, Selçuk Önal, Vedat Sargın, Ayhan Akalp ve hemen arkalarından Fikret Akgün, Yüksel Güçsav, Rauf Alatan, Atilla Bayraktar v.b., 1930-1945 arası Fransız afişinde egemen olan bir estetiğin etkisinde idiler. Ünlü Cassandre'nın önderliğindeki bu akım Paul Colin, Jean Carlu, Savingac, Guy Georget v.b. sanatçıların çabaları ile, dünya resim sanatının beğenisine paralel olarak gelişmişti ve genç Türk afişçilerinin de bu akımı izlemeleri kaçınılmazdı. Afiş öğreniminde baştan beri benimsenen aktarmacılığa dayanan öğretim doğal olarak bunu gerektiriyordu. Bu sanatçılar da, kendi yeteneklerinin doğal gücüne uluslararası güncel beğeniye katarak eser yaratmaya başladılar .

¹ Cumhuriyet Dön. Türkiye Ansk., s. 821, s.822

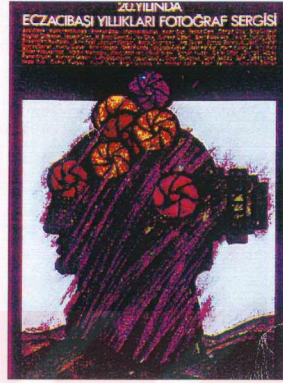
Çağı yansıtan, resimden farklı özgün anlatma biçimlendirmesini benimsediler. Afişlerde çarpıcı olmak çabası ağırlık kazanmasına rağmen, renk anlayışları daha farklı ve uyumlu idi. Genellikle ele alınan konunun birkaç simgesi bir arada, birbiri içine yedirilerek çalışılıyor, içerik yansıtılması, espriden çok bu bütünleşme ile sağlanıyordu. ⁽¹⁾

1960-1970 dönemi Türk grafik sanatları için önemli yıllardır. Daha önceki yıllardaki afiş anlayışına karşı bu yıllarda yeni bir anlayış getirildi. Afişlerde içerik, espri ve duyguya önem verildi. Sanatçılar birleşerek dernekleşme gereğini yine bu yıllarda duydular. Giderek afiş önemsenmeye başlandı. Burada da en büyük rolü, çok afiş üreten sinema endüstrisi değil, zor koşullar altındaki Türk Tiyatrosu oynadı. Afişler bu yıllarda 100X140 gibi büyük boyutlara ulaştı. 1960-1970’lerde duvarlarda, daha çok tiyatro ve opera gibi kültürel afişlerin etkili olduğu görüldü. Daha sonraki yıllarda, özellikle 1975 sonrasında, tiyatroların ekonomik sorunları, endüstrinin daha da gelişmesi reklam ajanslarının çoğalması gibi nedenlerle tüketime yönelik afişler daha etkili olmaya başladı. Günümüzde her türlü gereç ve tekniğin gelişmesinden de yararlanılarak etkili afişler üretilmektedir. Bugün Türkiye’de yeteneklerini ortaya koymuş, eski kuşaklara göre daha çağdaş afişler üreten birçok grafik sanatçımız bulunmaktadır. ⁽²⁾

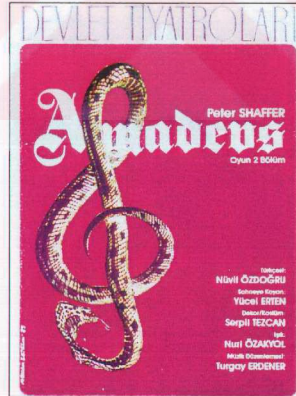
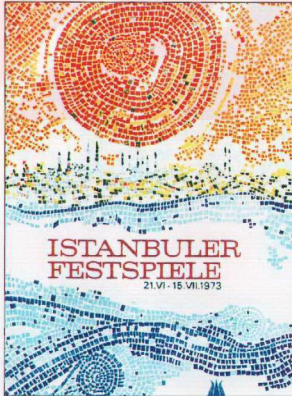
¹ Cumhuriyet Dön. Türkiye Ansk., s. 823

² Görsel Büyük Gen. Kült. Ansk., s.119

TÜRK AFİŞ SANATINDAN ÖRNEKELER

Yurdaer Altıntaş: Tiyatro Afışı, 1967 / 'A flea in Her Ear' by Georges Feaydaey (solda). Toplu Fotoğraf sergisi için afiş, 1988 . Poster, group exhibition of photography.

Mengü Ertel: Afiş/ Poster (İstanbul Festivali için)
Devlet Tiyatrları için afiş (sağda).

Mesut MANİOĞLU

MSÜ Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyelerinin Kadıköy'de açtıkları ortak serginin afişi (üstte). 1988 Kasımı'nda düzenlenen bir kolokyum için afiş tasarımı.(altta) ⁽¹⁾

Bülent ERKMEN

Arts Poster Gallery'de afiş sergisinin, sanatçının kendisine yaptırılan davetiye afişi. (üstte) ⁽²⁾

¹ Art Decor dergisi , s.114

² Arredamento dergisi , s.107

3. YAPITLARIN YAPISAL ÇÖZÜMLENMESİ

3.1. KOMPOZİSYON (BİÇİM)

Öz ve biçimin karşılıklı etkisini ilk ortaya atan Aristoteles'tir. Sanatın ana ögesi olarak biçimi, yardımcı ögesi olarak da özü kabul etmiştir. Ona göre, gerçekliğin esası biçimdir. Çünkü yeryüzünde herşeyin bir biçimi vardır. Biçimin olgunluğa kavuşması, maddenin düzgün olmasını sağlamaktadır. Sanatlar içinde bu bakımdan en üstün olan müzik, bilimlerde de matematiktir. Her ikisinde de biçim kendi özü olmuştur. İlkel dönemde önce biçim hazırlanır, sonra şekilsiz madde o biçim içine dökülerek şekil verilir. Bu görüş bütün ilk ve ortaçağ boyunca geçerli olan düşünce biçimidir. ⁽¹⁾

Afişin başarısı, vuruculuğuna, inandırma gücüne ve okunma kolaylığına bağlıdır.

Kompozisyonları oluştururken her afişin kendi içinde bir bütün olmasına dikkat etmek gerekir. Bu bütün içerisindeki düzen, uyum, denge ve ritm önemlidir. Bütün bunları sağlayabilmenin temel şartı da birliktir.

Biçimi oluşturan parçaların ve ayrıntıların seçimi, bunların birleştirilip bir düzen içine sokulması ile biçim, şekil bulur. Afişte can alıcı noktalar olan renk ve yazı, kompozisyonu (biçimi) ortaya çıkaran unsurlardır.

Devlet Opera ve Balesi'nden beş ayrı oyun incelenmiştir. Her oyun için değişik varyasyonlar denenmiştir. Kompozisyonlar kendi içinde bağımsız olarak düzenlenmiştir. Kullanılan yazı karakteri seçilen renkler ve soyut lekeler oyunun içeriğinden yola çıkılarak ele alınmış ve kompozisyonlar bir şekilde oluşturulmuştur.

Bir yapıt tasarlanırken konu çok önemlidir. Konu tek başına biçimi belirlemez. Konu ancak sanatçının ona verdiği anlamla değer kazanır.

Biçim ise içeriğe bağımlı ve onun arkasında yer alarak ona hizmet eden öğedir. Biçim tek başına bir sanatsal değer taşımaz, diğer yanı içerik olan bir bütünün parçasıdır.

¹ Sanat Kavramlarına Giriş, s. 108

Biçim içeriği şekillendirdiği için her zaman ikinci durumdadır. Sanat yapıtının izleyen tarafından algılanışında ise önce biçim renklerle hacimle ya da sözlerle kavranır, sonra yapıtın derinliklerine inilerek sanatsal içeriği incelenir. ⁽¹⁾

3.2. MEKAN

Resim, grafik (afiş, broşür v.b.) gibi iki boyutlu sanatlarda, fiziksel anlamda derinlik ve mekan yoktur. Sadece görsel nitelik taşırlar.

Kompizosyon bir bütün olarak kendi içinde kurgusal bir mekan oluşturur (Çizgi, renk, biçim, leke değeri, vb). Bu kurgusal mekanın sıralınışı ve yoğunluğunun derecelendirilmesi sanatçının kişisel ifadesidir.

Afişlerde kullanılan renk, yazı karakteri ve leke değeri kendi içinde birleşerek mekanı oluştururlar. Zeminde satıh halinde kullanılan renkler mekanı vurgular. Onun üzerindeki oyunun içeriğine uygun yazı karakterleri ve diğer lekeler mekana kendi içinde derinlik kazandırır. Örneğin Kuğu Gölü'nde kullanılan degrade mavi zemin, aynı zamanda oyundaki gölü temsil eder. Salome'de kullanılan siyah zemin, oyundaki zindanı simgelemektedir. Afişlerin üzerindeki yazı oyunun içeriği ile ilgili olup, kendi içinde mekana hareket kazandırır.

Oyunculardaki üç boyutlu mekanı kurgusal olarak görselleştirmek afişlerdeki esas amaçtır.

3.3. ESPAS

Işık etkisiyle nesnelerin aralarındaki uzaklığa göre değişen koyulukları ve birbirleriyle bağlantıları verilmeye çalışılır.

Kompozisyonda kullanılan ışık-gölge ilişkisi, renk, oran farkları, açık- koyu ve ara tonların dağılımı espası oluşturur.

Çizgi ile soyutlaştırılan nesneler ışığın akıcılığı ile değişen görüntüler kazanırlar. Işık en açık beyaz ile en koyu siyah arasındaki bir derecelendirme ile gösterilir. Işığın kullanılışı çeşitli şekillerde olur.

¹ Sanat Kavramlarına Giriş, s.111

Tek renk ve k t le üzerinde  şıktan gölgeye geçiş sağlanabildiği gibi, çeşitli renklerin uzaklıklarına göre koyuluk ve açıklığın derecelendirilmesi yapıtın bütününe göre değerlendirilir. (1)

Afi lerde kullanılan düz ve degradeli zeminler, zeminle yazı karakteri ve kullanılan leke değerleri arasındaki kontrast renkler, yazı karakterlerindeki koyudan açık renge doğru geçişler (degradeli), leke değerleri üzerindeki  lık-gölge oyunları bir bütün olarak espası oluştururlar.

3.4 RENK

Renk tekniği ilk çağdan bu yana sürekli ge i me göstermiştir. Renk, yapıt da çizgiden daha etkili bir ögedir. Duyulara hitap etmesi ve heyecan kaynağı olması bakımından insanları daha çabuk etkisi altına alır. Renklerle biçim dolgunluk kazanır.

G lgesel olan renk ve gölgesel olmayan renk vardır. G lgesel olmayan renk, kalıcı bir eleman olarak değerlendirilir, gölgesel olan renkte ise görüntüdeki değişmeler esastır.   ığa göre nesnelerin renklerinde bazı değişiklikler olabilir ve tek renkli nesneler çeşitli renklere dönüşebilir.

Afi lerdeki renkler diğer unsurlarda olduğu gibi oyunun içeriğinden esinlenerek kullanılmıştır. Rengin espas üzerinde önemli bir etkisi vardır. Arka planda kullanılan renkler (zeminde kullanılan düz renkler), kullanılan yazılarla kontrast oluşturarak kompozisyonu ön plana çıkarmaktadır.

Örneğin, Salome'de kullanılan siyah, turuncu ve h ki yeşil ge i i oluşturarak oyundaki    mekanı simgeler. Siyah; zindanı, turuncu; orta kat kralın oturduğu mekanı, h ki yeşil; teras katını. Aynı oyunun diğer bir afi indeki kırmızı yazılı "Salome" yazının karakteriyle de bütünleşerek kanı, ve kelle kesilme sahnesini simgeliyor.

Kuğu Gölü'nde kullanılan tüm mavi zeminler gölü, diğer bir afi teki beyaz, soyut leke Kuğu'yu temsil etmektedir.

¹ Sanat Kavramlarına Giriş, s.126

3.5. İÇERİK

Sanat yapıtının gösterdiği uyum, salt yüzeysel bir karşıtlık değildir. Sanat konusunu doğadan ve yaşamdan alır. Sanattaki yaratıcılık iki türdür. Birisi hayalgücü yardımı ile yaratıcı etkinliği sağlamak, ikincisi ise pratik maddi yaratım. Yani boya, taş, ses ve söz ile somutlaştırmaktır. (1)

İyi bir sanat yapıtı sağlam içeriksel mantığa ve tutarlı olmaya dayanır. Sanatçı neyi nerede ve ne şekilde kullanacağına düşünerek karar vermeli ve günlük yüzeysel olanları aşarak yapıtını düzgün bir içeriğe oturtmalıdır.

Bir sanat yapıtının çoğu zaman anlaşılamadan kalmasının sebebi, onun maddi yapısından hareket ederek, tinsel içeriğini çıkarabilecek onu estetik olarak algılayabilecek bir bilincin olmamasından ileri gelir.

Bir yapıtında önce içerik yani amaç, anlam sonra da bu içeriğin kendini biçimlendirerek görünür şekil alması ve bu iki yanın birbiriyle ilişkisi içinde bulunuşu söz konusudur. İçerik uygulamada biçimi oluşturur. Yani soyut somut olur. Sanat yapıtına herşey bir biçim olduğu gibi, bu biçim içinde yapıt aynı zamanda içeriktir. Renk, hareket ve ton ile sanat yapıtına biçim oluştuğu gibi, bu biçimsel görüntü arkasındaki anlam ile içeriği oluşturur. Bir yapıtın içeriği kendi biçiminin anlamıdır.

Günümüzdeki afişlerin çoğunda ise zemin ile figür arasındaki ilişki tersine çevrilmekte fakat afişin okunabilirlik niteliği bu yüzden zarar görmektedir. Böylece sanatçı, kendisini ve bizi belli bir okuma biçimiyle bağlamadan biçimlerini düzenleyerek yeni bir boyut kazanmış olmaktadır. (2)

Afişlerdeki kompozisyonların içeriği:

- Yazı karakterleri, herbiri ayrı ayrı kendi içinde ait olduğu oyunun içeriğini temsil eder. Kuğu Gölü'ndeki yazılar oldukça yumuşak karakterlerden seçilmiştir. Oyunun yumuşak ve duygusal ritmini belirtmek amacıyla, Carmen'de kendine özgü daha kıvrak dinamizm içeren karakterler kullanılmıştır. Salome'de oyundaki trajediyi anlatmak amacıyla, kanı ve ölümü simgeleyen bir yazı karakteri seçilmiştir.

¹ Sanat Kavramlarına Giriş, s. 20

² Sanat ve Yanılsama, s.277

- Zeminlerde kullanılan renkler yazı karakterleriyle kontrast oluşturacak renklerden seçilmiştir.

- Diğer kullanılan soyut lekeler (kuğu, kadın silüeti, yapraklar, siyam alfabesi...) her biri ayrı ayrı oyunların içeriğinden yola çıkılarak kullanılmıştır.

Görsel iletişimin tüm savunucularında ortak olan görüş, sanatın toplumsallığı, toplumca koşullandığı ve görsel anlamda bir kendine özgülüğünün olmadığıdır. İçerik ağır basmakta, biçim (form) daha geri planda kalmaktadır. (1)

3.6 TEKNİK AÇIKLAMA

Makine ile üretilen nesnelerin sanatsal özelliklere sahip olup olmayacağı tartışılan bir problem olarak karşımıza çıkar. Çünkü sanat yapısı bir kişiliğin (İnvidüel) ürünüdür. Bir kez yaratılmış olan bir iştir. Hiçbir sanat makineye ve kütle halinde üretime karşı duramaz. El imalatı ile üretilen yaratımlar, bir ressamın ya da bir yazarın çalışması gibi zaman düşünmeden ortaya konan bireysel bir ürün olduğu halde, makine üretimi ise binlercesi bir örnek ürünler ortaya çıkarıp, sanatçının özgür eli yerine makinenin el değmeden matematiksel şaşmazlığının ürünüdür.

El işçiliği ile yapılan şeyler, makine işçiliğiyle taklit edilerek, yaratıcılığı yok etmiş olup, estetiksel tutarsızlıklarda başgöstermiştir. Fabrikalardan çıkan her iyi form'un arkasında estetik duyarlılığı olan bir tasarlayıcı vardır. Bunlar pratik sanatçılardır. Estetik duyarlılığı olduğunun kendisi bile farkında değildir. Bu durumda endüstri de soyut sanatçının rolünü kabul etmek gerekir. Çünkü insan güçlü, makine gücüne dönüşürken, insan zekasında daha modern bir yapıya sahip olmaya başlamıştır. (2)

20.yy.'ın başından itibaren sanat, estetikten başka üretime de yönelik hale gelmiştir. Daha doğrusu mamulün çeşitli üretim aşamalarında (çoğunlukla da pazarlama-reklam) kullanım alanı bulmaktadır. Üretim biçimleri geliştikçe ve üretim miktarları geometrik dizi halinde arttıkça, teknoloji ve spesifik olarak bilgisayar kaçınılmaz bir zorunlulukla sanatta ağırlığını hissettirmiştir. Artık sinema, grafik ve buna benzer görsel sanatlar bilgisiz çalışamaz duruma gelmişlerdir.

¹ Sanat Eğitimi Kuramları, s. 190

² Sanat Kavramlarına Giriş, s. 105

Bunun sonucu el işçiliğinin eski önemini yitirerek yaratıcılığın daha fazla ön plana çıkmasıdır (Ve doğal olarak, üretime yönelik yaratımın nicel olarak hızla artmasıdır). Bu da teknolojinin üretimin her alanında olduğu gibi grafik vs. sanat dallarında olağanüstü üretim artışı hızına yol açmasının sonuçlarından biridir. Bugünkü sanat bizi bireysellikten kurtarma çabasıdadır.

Eski sanat bireysel ve yersel değerlere önem verir, günümüz sanatı ise bütün insanlara birşeyler verebilmek için çalışır.

İşte bu yüzden çağımızdaki teknolojik gelişime ayak uydurmak durumunda kalıyoruz. Ben de tezimi hazırlarken bu gelişimden yararlanarak afiş tasarımlarımı bilgisayarda gerçekleştirdim. Yapıtlarımı tasarlamadan önce iki yıl boyunca AKM’de ondan fazla oyuna gittim hatta bazı oyunlara iki defa izledim. Her oyun sonunda oyunun bende bırakmış olduğu etkiyi küçük notlar halinde yazarak ve oyunla ilgili eskizler alarak tezimin zeminini hazırlamış oldum. Daha sonra bunları bilgisayara geçirmek kaldı. Bilgisayarda tasarlayıp renklendirdikten sonra A4 boyutunda eskizler aldım. Ekran üzerinde renklerini değiştirerek değişik varyasyonlar uygulama şansım oldu. En uygun bulduğum işlerimin üzerinde son düzeltmeleride yaptıktan sonra 35x50 boyutunda renkli çıkışlarını aldım.

Kullandığım Programlar: Tasarımlar için, Freehand 7.0, Adobe Photoshop 4.0 ve sayfa mizanpajları için QuarkXPress.

SONUÇ

Afiş herhangi bir haberi ya da çıkan ürünü duyurmak amacıyla resimlenmiş basılı kağıt, grafik sanatların dalı.

Güzel sanatlar Akademisi Grafik, Anasant Dalı'nın yetiştirdiği birçok öğrenci ülkemizde Afiş sanatının gelişmesinde öncü olmuşlardır .

Bu tez çalışmasında gerçekleştirilmek istenen, Devlet Opera ve Balesi oyunlarını soyut olarak görselleştirmektir .

Kompozisyonlar oluşturulurken kendi içerisindeki düzen, uyum, denge ve ritm bir birlik içerisinde işlenmiştir .

Yapıtların içeriği belirlenirken renk, yazı karakterleri, soyut lekeler , ön planda tutulmuştur. Bütün bu unsurlar belli bir ahenk içinde sonulmuştur .

Tüm Afişler soyut olarak tasarlanmıştır . Renkler kullanılırken afişlerin daha etkili olabilmesi için zemin ve kullanılan diğer öğeler arasında kontrast yaratılmıştır .

Teknik olarak bilgisayardan yararlanılmıştır . Tasarlanan eskizler bilgisayara geçirildikten sonra renkler ve son düzeltmeler için A4 boyutunda renkli çıkışlar alınmıştır . İçlerinden seçilen on afiş 35X50 boyutunda büyütülerek yapıtlar tamamlanmıştır .

Tasarımlar için Freehand 7.0, Adobe Photoshop 4.0 ve sayfa mizanpajları için Quarkxpress programları kullanılmıştır .

Tekniğin sunduğu imkanları çalışmalara uygulayarak, görsel anlatımı vurgulamak ön planda tutulmuştur .

KAYNAKLAR

- ARREDAMENTO Dekorasyon dergisi, S. 107., Boyut A.Ş., Şubat 1991
- ART Decor dergisi, S. 114, Hürriyet Gazetecilik Matbaacılık A.Ş., Ağustos 1996
- CUMHURİYET Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, 3. cilt
- BEKTAŞ Dilek, ÇAĞDAŞ Grafik Tasarımının Gelişimi, Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti., İstanbul 1992
- DEVLET Opera ve Balesi oyun broşürleri
- ERSOY Ayla, 'Sanat Kavramlarına Giriş' Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1983
- GELİŞİM Hachette, Alfabetik genel Kültür Ansiklopedisi, 1. cilt, 4. cilt, 9. cilt, İstanbul 1983
- GOMBRICH, E. H., 'Sanatın Öyküsü', Çev. Bedrettin Cömert, Remzi Kitabevi, İstanbul 1980
- GOMBRICH, E. H., 'Sanat ve Yanılsama', Çev. Prof. Dr. Cevat Çaparı, Prof. Sadi Öziş, Remzi Kitabevi, İstanbul 1991
- MEYDAN Larousse, 18. cilt, s. 143
- MÜLAYİM, Selçuk, "Estetik Ders Notları" M. Ü. Atatürk Eğitim Fakülteleri, İstanbul
- TÜRK Grafik Sanatçıları Mas Matbaacılık A.Ş., 1989
- TÜRK Grafik Tasarımcıları, Alternatif Yayıncılık Ltd., İstanbul 1995

EKLER

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

İstanbul devlet opera ve balesi

КУГУ ГОЛҮ

BALE 4 PERDE

P. I. ÇAYKOVSKI

Orkestra Şefi
Koreografi ve Sahneye Koyan
Dekor
Kostüm
Korodo Bulo Şefi
Işık

Eled BADIROV
Derek DEANE
Selçuk TOLLU
Şanda ZİRCİ
Yüksel ERGİN
Ahmet DEFNE

Kuğu Gölü, Afiş 35x50cm

istanbul devlet opera ve balesi

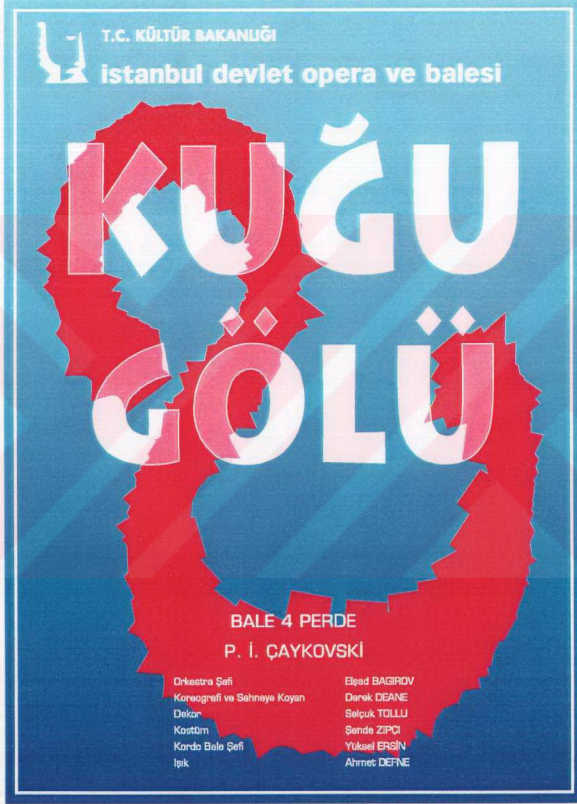
KUĞU GÖLÜ

BALE 4 PERDE
P. İ. ÇAYKOVSKI

Orkestra Şefi
Koreografi ve Sahneye Koyan
Dekor
Kostüm
Koro Bale Şefi
Işık

Elçad BAGIROV
Derek DEANE
Selçuk TOLLU
Şenel ZİPÇİ
Yüksel ERSİN
Ahmet DEFNE

Kuşu Gölü, Afış 35x50

Kuş Gölü, Afış 35x50

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

İstanbul Devlet Opera ve Balesi

KUĞU GÖLÜ

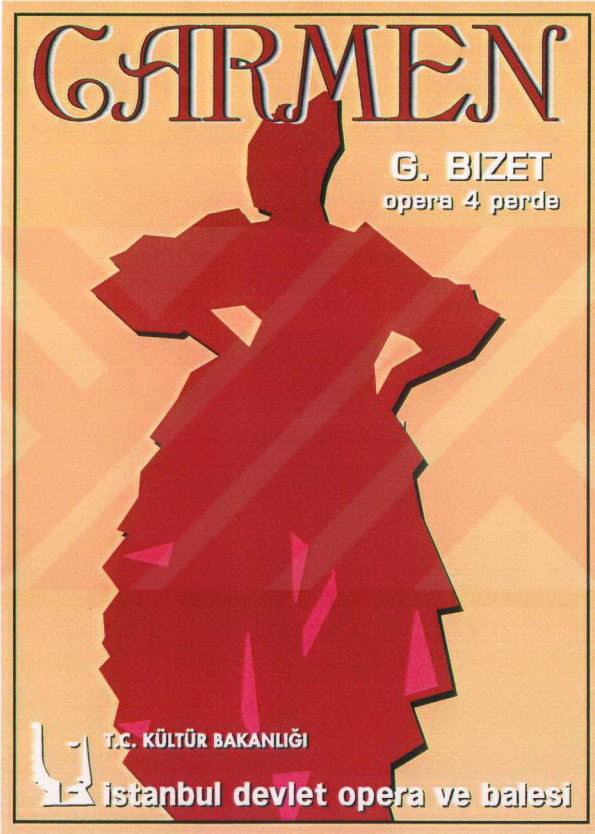
BALE 4 PERDE

P. I. ÇAYKOVSKI

Orkestra Şefi
Koraygırcı ve Balneye Koyan
Dekor
Kostüm
Kusdo Balo Şefi
Işık

Esed BAGİROV
Dere: DENİZ
Seçtik: TOKLU
Sanda ZİPÇİ
Yüksek ERGİN
Ahmet: DEFNE

Kuşu Gölü, Afış 35x50

Carmen, Afiş 35x50

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

İstanbul devlet opera ve balesi

Orkestra Şefi:.....Antonio PIROLLI

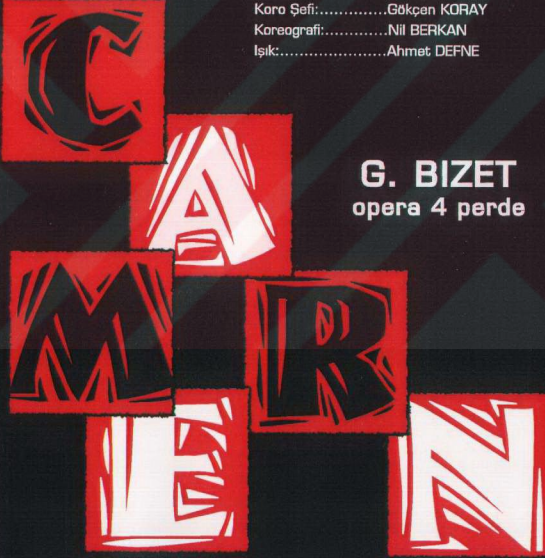
Sahneye Koyan:.....Yekta KARA

Dekor- Kostüm:.....Dirk HOFACKER

Koro Şefi:.....Gökçen KORAY

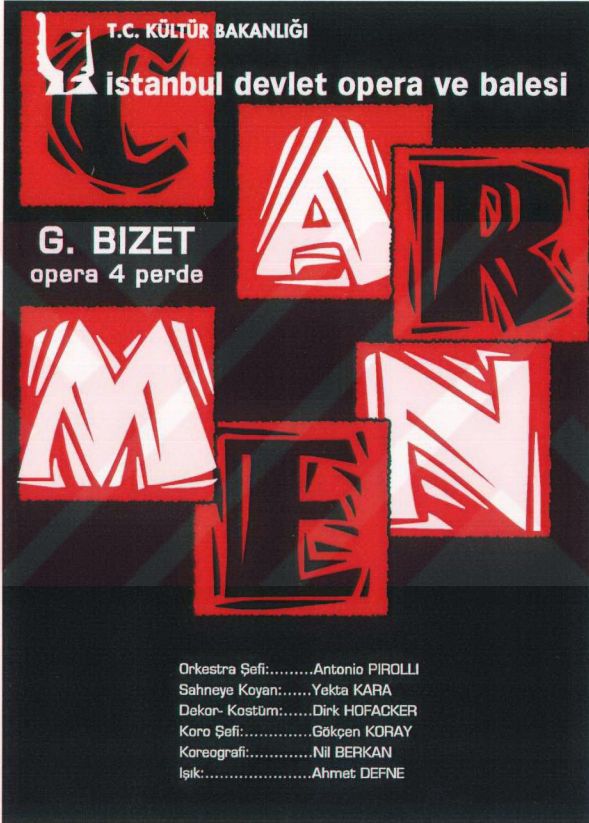
Koreografi:.....Nil BERKAN

Işık:.....Ahmet DEFNE

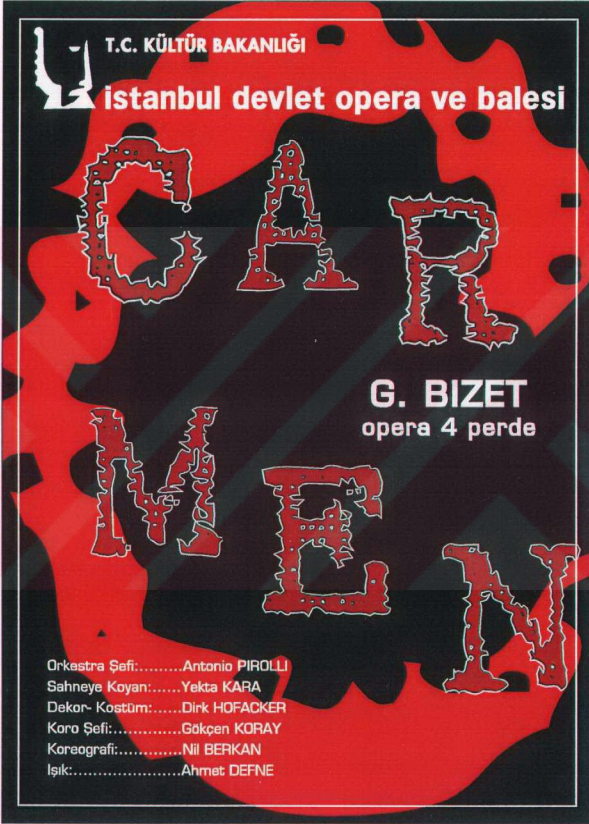

G. BIZET
opera 4 perde

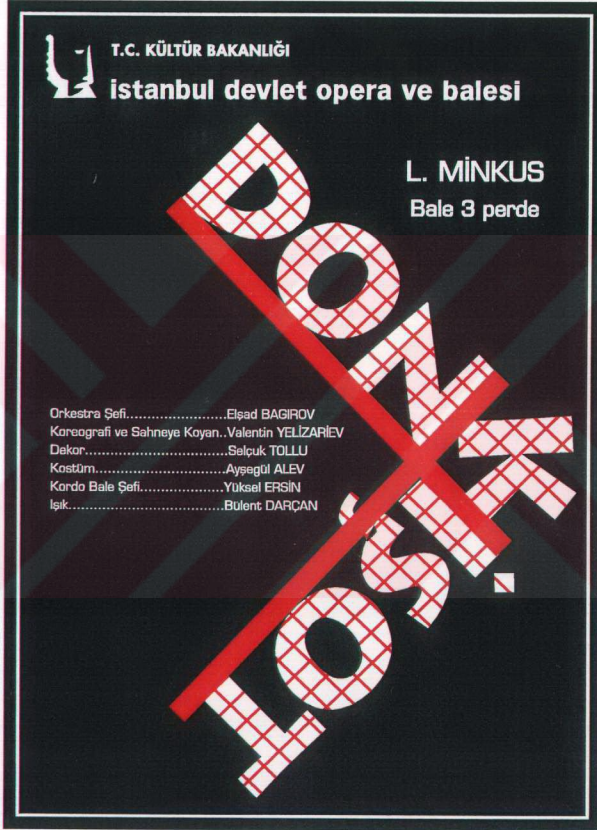
Carmen, Afiş 35x50

Carmen, Afiş 35x50

Carmen, Afiş 35x50

Don Kişot, Afiş 35x50

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

İstanbul devlet opera ve balesi

DON KİŞOT

L. MINKUS

Bale 3 perde

Orkestre Şefi.....Elşad BAGIROV
Koreografi ve Sahneye Koyan..Valentin YELIZARIEV
Dekor.....Selçuk TOLLU
Kostüm.....Aysegül ALEV
Koro Bale Şefi.....Yüksel ERSİN
Işık.....Bülent DARÇAN

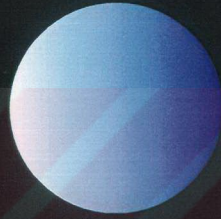
Don Kişot, Afiş 35x50

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

İstanbul devlet opera ve balesi

D O N K İ Ş O T

L. MİNKUS
Bale 3 perde

Orkestra Şefi.....Elşad BAGIROV
Koreografi ve Sahneye Koyan..Valentin YELİZARIEV
Dekor.....Selçuk TOLLU
Kostüm.....Aysegül ALEV
Kordo Bale Şefi.....Yüksel ERSİN
Işık.....Bülent DARÇAN

Don Kişot, Afiş 35x50

Kral ve Ben, Afiş 35x50

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

istanbul devlet opera ve balesi

KRAL VE BEN

R.RODGERS / O. HAMMERSTEIN II

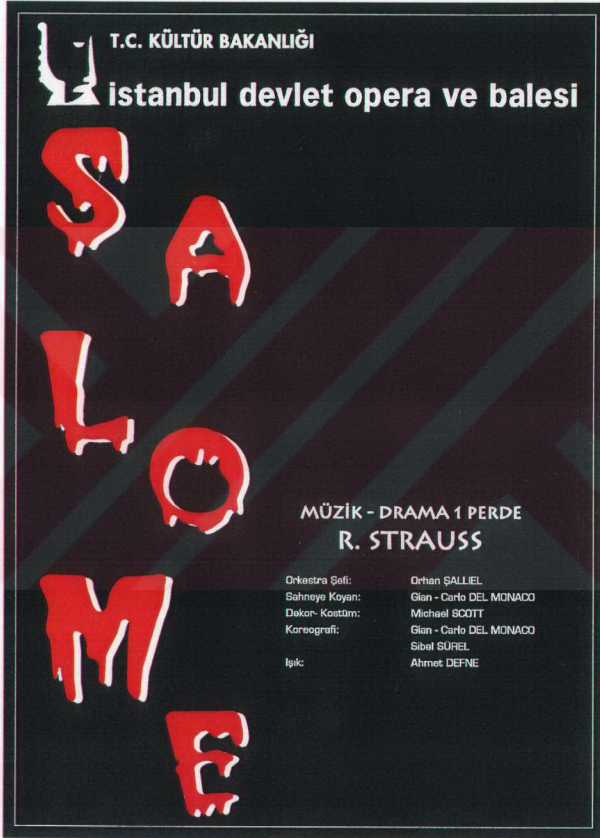
Müzikal 2 perde

Orkestra Şefi.....Serdar YALÇIN
Sahneye Koyan.....Haldun DÖRMEZ
Dekor-Kostüm.....Osman ŞENGEZER
Koro Şefi.....Yıldız KÜNTÜKÜ
Koreografi.....Selçuk DÖRAK
Işık.....Bülent DARCAN

Kral veBen, Afiş 35x50

Kral ve Ben, Afiş 35X50

Salome, Afiş 35x50

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

İstanbul devlet opera ve balesi

MÜZİK - DRAMA 1 PERDE
R. STRAUSS

Orkestra Şefi:
Sahneye Koyan:
Dekor- Kostüm:
Koreografi:

İşic:

Orhan ŞALLIEL
Glen - Carlo DEL MONACO
Michael SCOTT
Glen - Carlo DEL MONACO
Sibel BÖREL
Ahmet DEFNE

SALOME **S**ALOME **S**ALOME

Salome, Afiş 35x50

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

İstanbul devlet opera ve balesi

S A L O M E

MÜZİK - DRAMA 1 PERDE
R. STRAUSS

Orkestra Şefi:
Sahneye Koyan:
Dekor- Kostüm:
Koreografi:

İşit:

Orhan ŞALLIEL
Glen - Carlo DEL MONACO
Michael SCOTT
Glen - Carlo DEL MONACO
Sibel SÖREL
Ahmet DEFNE

Solome, Afiş 35X50

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

istanbul devlet opera ve balesi

KUĞU GÖLÜ

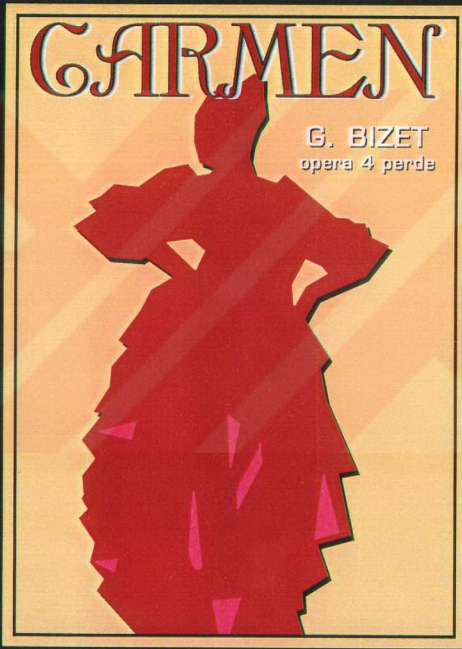
P. İ. ÇAYKOVSKI
BALE 4 PERDE

Kuşu Gölü, Broşür kapağı 14x20

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

İstanbul devlet opera ve balesi

Carmen, Broşür kapağı 14x20

ÖZGEÇMİŞ

11 Ağustos 1971 yılında İstanbul'da doğdu.

1990 yılında Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Resim -İş Eğitimi bölümüne girdi. (Anasanat Dalı : Grafik)

1994 yılında mezun oldu.

1994 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Görsel ve Çevresel Sanatlar bölümü, Yüksek Lisans'a başladı.

1995 yılında bir yıl boyunca Form Ofset Matbaacılık'ta Grafikerlik yaptı.

1996 yılında girdiği Hürriyet Gazetesinde halen grafiker olarak çalışmaktadır.

Bir yıldan beri ek olarak bir çocuk giyim firmasında tekstil üzerine çeşitli desenler yapmaktadır.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ